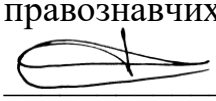
Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін
Олександр ФЕДЬКОВ
«26» серпня 2026 р.
Зі змінами:
18 вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ»

для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою **Готельно-ресторанна справа**
спеціальності ***J2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг***
галузь знань ***J Транспорт та послуги***
мова навчання українська

2026 -2027 навчальний рік

Розробник програми:
Володимир АДАМОВСЬКИЙ, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисиплін

Ухвалено на засіданні кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисиплін
Протокол № 8 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ФЕДЬКОВ

Зі змінами:
Протокол № 9 від 18 вересня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ФЕДЬКОВ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми _____ Ольга ОЛІЙНИК

ВСТУП

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань про систему правового регулювання готельної, ресторанної і туристичної діяльності в Україні. Оволодіння сучасними інструментами щодо пошуку нормативно-правових актів, сформувати уміння аналізувати вплив законодавчого забезпечення на ефективність роботи підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

1.2. Завданням вивчення дисципліни є ознайомлення студентів із найважливішими джерелами законодавства у сфері послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі і засвоєння їх фундаментальних положень, формування вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів і правильного їх використання.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	**Характеристика навчального курсу**
	денна форма здобуття освіти
Рік навчання / рік викладання	2026-2027
Семестр вивчення	8
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальний обсяг годин	90
Кількість годин навчальних занять	30
Лекційні заняття	16
Семінарські заняття	14
Самостійна та індивідуальна робота	60
Форма підсумкового контролю	залік

3.Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до обов’язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4.Передумови для вивчення дисципліни: Основи громадянського суспільства.

5. **Програмні компетентності навчання**

Інтегральна компетентність:

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 02	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01	Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності.
СК 03	Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни.

6. Очікувані результати навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб’єктів готельного та ресторанного бізнесу.
ПРН 05	Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб’єктів готельного та ресторанного бізнесу.
ПРН 17	Аргументовано відстоювати свої погляди у розв’язанні професійних завдань при організації ефективних комунікацій зі споживачами та суб’єктами готельного та ресторанного бізнесу.
ПРН 20	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
ПРН 21	Розуміти і реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинені
знати:

- державне регулювання розвитку туризму та сфери гостинності;
- правовий режим міжнародної туристичної діяльності;
- правовий статус міжнародних туристичних організацій;
- правове регулювання безпеки туризму; правові засади організацій та забезпечення туристичної діяльності;
- стандартизацію як засіб державного регулювання туристичної діяльності та сфери гостинності;
- цивільно-правові зобов'язання та договори;
- юридичну відповідальність за порушення законодавства про туризм.

вміти:

- орієнтуватися в основних нормативних вимогах стосовно здійснення туристичної діяльності та діяльності у сфері обслуговування;
- аналізувати законодавство про туризм та стандарти готельно-ресторанної індустрії;
- давати характеристику юридичним фактам у сфері правовідносин туристичної галузі та галузі сфери гостинності.

7. Методи навчання. Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).

8. **Засобами діагностики** результатів навчання є опитування, виконання семінарських, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, залік, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Разом	Лекції	Практичні	Самостійна
		Години		
Тема 1. Загальна характеристика курсу «Правове регулювання у сфері туристичного та готельно-ресторанного бізнесу» та загально-правова характеристика господарських відносин.	10	2		8
Тема 2. Національні джерела правового регулювання	8	2	2	4

надання послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі.				
Тема 3. Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.	10		2	8
Тема 4. Засоби держаного регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.	10		2	8
Тема 5. Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.	8	2	2	4
Тема 6. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.	8	2	2	4
Тема 7. Правова характеристика статусу суб'єктів готельно-ресторанного господарювання і туристичного бізнесу.	10	2		8
Тема 8. Поняття зобов'язання, його сторони, забезпечення виконання, припинення та правові наслідки їх порушення.	8	2	2	4
Тема 9. Загальні положення про цивільно-правовий договір, його укладення, зміна та розірвання.	10	2		8
Тема 10. Особливості правового регулювання окремих видів договорів у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.	8	2	2	4
Підготовка до модульної контрольної роботи				
Разом:	**90**	**16**	**14**	**60**

10. **Форми поточного та підсумкового контролю.**

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: залік

11. **Критерії оцінювання результатів навчання.**

Поточний контроль	Модульна контрольна робота	Самостійна робота	Підсумкова оцінка
40 балів	40 бали	20 балів	100 балів

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	**Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)**	**Критерії оцінювання**
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так» чи „ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так» чи „ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується

		принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.

		Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможній самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view

Оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота полягає у виконанні здобувачами вищої освіти есе із запропонованого переліку тем.

Вимоги до есе:

– Обсяг – 2-3 сторінки.

У **вступі** необхідно:

окреслити ціннісну проблему (а не просто тему);

пояснити, чому вона є важливою для європейської цивілізації;

сформулювати чітку тезу, пов'язану з європейськими цінностями.

Основна частина

- розкриває цінність або аспект (свобода, право, гідність, солідарність, верховенство права, відповідальність);
- показує історичні витоки цієї цінності;
- аналізує конкретні приклади (події, ідеї, інститути);
- містить інтерпретацію, а не простий опис.

Висновки:

узагальнити ціннісні аргументи;

показати значення теми для сучасної Європи;

зробити підсумкове осмислення, а не повтор тексту.

Максимальний бал за виконання самостійної роботи – 12 балів. Мінімальний бал, необхідний для зарахування есе – 7 балів.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після вивчення освітнього компоненту здобувачі пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової відповіді на запропоновані запитання. Максимальна кількість балів за МКР – 40. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 24, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала ECTS	Критерії оцінювання
«відмінно» **(40-36 балів)**	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з правових основ діяльності закладів освіти, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
«добре» **(35-30 бали)**	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно» **(29-23 балів)**	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовіль-но» **(менше 23 балів)**	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/

Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено "Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка", введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з			

	обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

12. **Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту:**

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, який складає 60% від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не перескладав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. **Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.**

Для проведення лекційних і семінарських занять, а також контролю за самостійною роботою здобувачів вищої освіти використовуються мультимедійний проєктор, екран для проектора, ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14.Рекомендована література

Основна література

1. **Гафурова О. В., Марченко С. І., Сюіва І.** Правове регулювання туристичної діяльності : навч. посіб. У 2 ч. Ч. 1 : Загальна характеристика правових засад туристичної діяльності. Київ : Гуляєва В. М., 2022. 380 с.
2. **Господарське право (Загальна частина)** : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Рєзнікової. Київ : Ліра-К, 2023. 588 с.
3. **Козловський Є. В.** Правове регулювання туристичної діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 272 с.
4. **Король О. Д., Скутар Т. Д., Аніпко Н. П., Руденко О. В.** Правове регулювання туристичної діяльності : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2022. 232 с.
5. **Левченко Ю. Г., Слободян В. Я., Задніпряна-Корінна М. Ю. та ін.** Правове регулювання господарської діяльності : навч. посіб. Київ : НУХТ, 2023. 290 с.
6. **Ніколайчук О. А., Приймак Н. С., Сімакова О. А. та ін.** Готельно-ресторанний бізнес : навч. посіб. / за ред. О. А. Ніколайчук. Кривий Ріг : Вид-во ДонНУЕТ, 2022. 250 с.
7. **Організація готельно-ресторанної справи** : навч. посіб. / за ред. В. Я. Брича. Київ : Ліра-К, 2024. 484 с.
8. **Піддубний О. Ю., Світличний О. П., Трохименко А. Р.** Методичні рекомендації до лекційних та семінарських занять з дисципліни «Правове регулювання галузі» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа». Київ, 2024. 217 с.
9. **Туристичне право** : навч.-метод. посіб. / Х. А. Григор'єва, Л. А. Канівець, Є. О. Платонова та ін. ; за ред. Т. Є. Харитонової. Луцьк : Вежа-Друк, 2024. 84 с.
10. **Круль Г., Заячук О.** Організація і технологія надання послуг гостинності : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2022. 488 с.
11. **Паска М.** Організація ресторанного господарства : навч. посіб. Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2022. 212 с.
12. **Селецький С. І.** Правове регулювання туризму в Україні : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 186 с.

13. **Скопень М. М., Сукач М. К., Будя О. П. та ін.** Інформаційні системи і технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі : підручник / за ред. М. К. Сукача, М. М. Скопеня. Київ : Ліра-К, 2022. 763 с.

Додаткова література

1. **Гончар Л. О., Беляк А. О.** Нормативно-правове регулювання діяльності підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 26. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-26-3.
2. **Нелін О. І.** Проблемні аспекти цивільно-правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сфері готельно-ресторанного бізнесу. Юридична Україна. 2025. № 1 (265). DOI: 10.37749/2308-9639-2025-1(265)-1.
3. **Лега О. В., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б. та ін.** Особливості обліку та оподаткування туристичної діяльності в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 4. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.87.

Нормативно-правові джерела

1. **Конституція України** : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 25.09.2026).
2. **Цивільний кодекс України** : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15 (дата звернення: 25.09.2026).
3. **Кодекс України про адміністративні правопорушення** : Кодекс України; Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10 (дата звернення: 25.09.2026).
4. **Податковий кодекс України** : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17 (дата звернення: 25.09.2026).
5. **Митний кодекс України** : Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17 (дата звернення: 25.09.2026).
6. **Про туризм** : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр (дата звернення: 25.09.2026). Закон є базовим спеціальним актом для регулювання туристичної діяльності в Україні.
7. **Про захист прав споживачів** : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12 (дата звернення: 25.09.2026). Закон безпосередньо охоплює відносини у сфері надання послуг, зокрема ресторанного господарства.
8. **Про рекламу** : Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр (дата звернення: 25.09.2026).
9. **Про ліцензування видів господарської діяльності** : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19 (дата звернення: 25.09.2026).

10. **Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань** : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15 (дата звернення: 25.09.2026).
11. **Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів** : Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр (дата звернення: 25.09.2026).
12. **Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин** : Закон України від 18.05.2017 № 2042-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19 (дата звернення: 25.09.2026).
13. **Про працю** : Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08 (дата звернення: 25.09.2026).
14. **Про охорону праці** : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12 (дата звернення: 25.09.2026).
15. **Про захист персональних даних** : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17 (дата звернення: 25.09.2026). Офіційний портал законодавства зазначає цей Закон як чинний.
16. **Про електронну комерцію** : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19 (дата звернення: 25.09.2026).
17. **Про електронні документи та електронний документообіг** : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15 (дата звернення: 25.09.2026).
18. **Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції** : Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17 (дата звернення: 25.09.2026).
19. **Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності** : Закон України від 05.04.2007 № 877-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16 (дата звернення: 25.09.2026).
20. **Про захист економічної конкуренції** : Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14 (дата звернення: 25.09.2026).

Підзаконні нормативно-правові акти

21. **Про затвердження Правил користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг** : наказ Державної туристичної адміністрації України від 16.03.2004 № 19. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0413-04 (дата звернення: 25.09.2026).
22. **Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства** : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.07.2002 № 219. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02 (дата звернення: 25.09.2026).
23. **Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в**

електронних сигаретах, та пального : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1096. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1096-2019-п (дата звернення: 25.09.2026).
24. **Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)** : постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2009 № 803. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/803-2009-п (дата звернення: 25.09.2026).
25. **Про затвердження Правил обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання)** : наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 27.01.1999 № 37. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0236-99 (дата звернення: 25.09.2026).

Міжнародні та європейські джерела

26. **Глобальний етичний кодекс туризму** : прийнятий Генеральною асамблеєю Всесвітньої туристичної організації 01.10.1999. URL: https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism (дата звернення: 25.09.2026).
27. **Директива (ЄС) 2015/2302 Європейського Парламенту і Ради від 25 листопада 2015 року про пакетні тури та пов'язані з ними туристичні послуги**. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj (дата звернення: 25.09.2026).
28. **Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони** : міжнародний документ від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 25.09.2026).

15. Інтернет-ресурси:

1. **Верховна Рада України. Законодавство України**. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
2. **Державне агентство розвитку туризму України**. URL: https://www.tourism.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
3. **Державне агентство розвитку туризму України. Нормативна база та накази**. URL: https://www.tourism.gov.ua/diyalnist (дата звернення: 25.09.2026).
4. **Державне агентство розвитку туризму України. Ліцензування туроператорської діяльності**. URL: https://www.tourism.gov.ua/licensuvannya (дата звернення: 25.09.2026).
5. **Державне агентство розвитку туризму України. Статистика**. URL: https://www.tourism.gov.ua/statistic (дата звернення: 25.09.2026).
6. **Державне агентство розвитку туризму України. Категоризація готелів**. URL: https://www.tourism.gov.ua/kategorizaciya (дата звернення: 25.09.2026).
7. **Міністерство економіки та довкілля України**. URL: https://me.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026). На сайті міністерства розміщуються актуальні

роз'яснення для суб'єктів туристичної діяльності, зокрема щодо надання послуг із тимчасового розміщення.
8. **Державна служба статистики України**. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
9. **Державна податкова служба України**. URL: https://tax.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
10. **Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів**. URL: https://dpss.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
11. **Антимонопольний комітет України**. URL: https://amcu.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
12. **Національний банк України**. URL: https://bank.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
13. **Єдиний державний вебпортал електронних послуг «Дія»**. URL: https://diia.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
14. **Офіційний сайт Президента України**. URL: https://www.president.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
15. **Кабінет Міністрів України**. URL: https://www.kmu.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
16. **Міністерство розвитку громад та територій України**. URL: https://mindev.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
17. **Державна служба України з надзвичайних ситуацій**. URL: https://dsns.gov.ua/ (дата звернення: 25.09.2026).
18. **Міжнародна організація туризму ООН (UN Tourism)**. URL: https://www.unwto.org/ (дата звернення: 25.09.2026).
19. **World Travel & Tourism Council (WTTC)**. URL: https://wttc.org/ (дата звернення: 25.09.2026).
20. **International Labour Organization (ILO). Tourism**. URL: https://www.ilo.org/ (дата звернення: 25.09.2026).
21. **European Commission. Tourism**. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism_en (дата звернення: 25.09.2026).
22. **EUR-Lex. Access to European Union law**. URL: https://eur-lex.europa.eu/ (дата звернення: 25.09.2026).
23. **European Travel Commission**. URL: https://etc-corporate.org/ (дата звернення: 25.09.2026).
24. **International Organization for Standardization (ISO)**. Tourism and related services. URL: https://www.iso.org/ (дата звернення: 25.09.2026).
25. **World Tourism Organization. Global Code of Ethics for Tourism**. URL: https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism (дата звернення: 25.09.2026).